

Tekstovi objavljeni o operaciji VIHOR

[TEKST 1](#)

[TEKST 2](#)

[TEKST 3](#)

[TEKST 4](#)

Video o operaciji VIHOR

{youtube}acsqp65C_Bw{/youtube}

Brigada u operaciji VIHOR

Prva ratna zadaća odvela je 102. brigadu na Banovinu, relativno blizu domicilnog mjesta većine pripadnika Brigade.

Tu su krajem lipnja 1991. pobunjeni Srbi uz asistenciju JNA otvorili jedno od prvih bojišta u Hrvatskoj. U drugoj polovici rujna je, u sklopu nastojanja JNA da strategijskom ofenzivom porazi Hrvatsku, od snaga JNA i pobunjenih Srba osnovana Prva operativna grupa (OG-1), čija je

zadaća bila da izbije na rijeku Kupu na crti Petrinja – Karlovac i omogući izvlačenje okruženih snaga JNA u vojarnama u Karlovcu i Zagrebu. Snage OG-1 su do kraja rujna zauzele gotovo cijelu Banovinu i izbile na rijeku Kupu.

Posljednji ozbiljniji pokušaj napredovanja JNA je poduzela 17. i 18. listopada na pravcu sela Slana – Vratečko – Novi Farkašić, prilikom čega je pretrpjela poraz i velike gubitke u ljudstvu i borbenoj tehnici. Tijekom listopada crta razdvajanja se stabilizirala na rijeci Kupi. Izuzetak je bilo područje sela Nebojan, gdje su hrvatske snage krajem listopada prešle rijeku i organizirale obranu na desnoj obali Kupe.

Od sredine studenog crtu razdvajanja OG-1 na Kupi držale su tri brigade JNA i pobunjenih Srba. Njihova 4. brigada Teritorijalne obrane SAO Krajine, kako su je zvali, držala je područje Vrginmosta. Glinsko područje držala je 1. brigada TO SAO Krajine „Dragiša Stefanović“ iz Gline. Zona odgovornosti te brigade bila je ušće rijeke Gline u Kupu – ušće rijeke Trepče u Kupu – selo Batinovac – Glina. Područje Petrinje držala je 622. motorizirana brigada JNA. U drugom borbenom postroju u širem području Gline bila je 592. motorizirana brigada JNA, koja je u listopadu dovedena iz Makedonije. U drugoj polovici studenoga Komanda OG-1 je planirala da upravo ta brigada napadom na pravcu selo Gora – selo Novi Farkašić ovlada područjem sela Vratečko i Farkašić i postavi obranu na desnoj obali Kupe. Od 24. studenog 1. brigada TO Glina je obranu na Kupi organizirala u jednom pojasu s tri bataljuna s prednjim krajem na desnoj obali Kupe. Glavne snage brigade bile su na pravcu selo Slatina – selo Taborište – Glina, a pomoćne na pravcima Stankovac – Prekopa i selo Ilovačak – selo Golinja. Zadatak je glasio: "...Odsudnom odbranom na desnoj obali r. Kupe osloncem na jake zemljišne objekte i zaprečavanje sprečiti nasilni prelazak reke Kupe i prodor ustaških snaga kroz zonu odbrane i stvoriti uslove za produžetak napada severno od r. Kupe".

Hrvatske snage na Banovini i Pokuplju bile su iz sastava Operativne zone Zagreb koja je za djelovanje, u početku uglavnom obranu, ustrojila operativne skupine. Za područje Banovine i Siska ustrojena je Operativna grupa za Sisak i Baniju, koja se sastojala od lokalnih snaga sa šireg područja Siska i onih dovedenih s područja Zagreba: 2. A brigade ZNG-a, 100., 120., 144. i 145. brigade HV-a, snaga Sunje, Riječne ratne flotile, 57. samostalnog bataljuna i Petrinjskog bataljun, te mjesnih policijskih snaga.

Uz postojeće snage Operativna grupa je 6. prosinca pojačana 102. brigadom HV-a. Brigadi je 6. prosinca zapovjednik OZ Zagreb naredio da se prebaci u okolicu Siska, a zapovjedništvu da izvidi područje razmještaja i stupi u vezu sa Zapovjedništvom Operativne grupe za Baniju i Sisak.

U dnevnom izvješću Operativne grupe za Baniju i Sisak samo je kratka rečenica da je u "zonu naše odgovornosti počela ... stizati 102. br. HV". U izvješću od 8. prosinca stoji da su snage 102. brigade tijekom 6./7. prosinca raspoređene u zoni odgovornosti Operativne grupe, odnosno u području sela Galdovo, Topolovec, Preloščica, Kratečko, Mužilovčica, Gušće, Čigoč i Svinjičko po školama i društvenim domovima u zoni dugoj 32 kilometra.

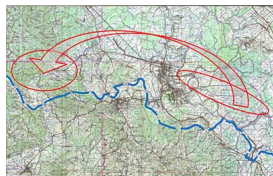
Brigada je na bojište stigla sa 1953 pripadnika, od čega 309 u Zapovjedništvu i pristožernim postrojbama, 575 u 1. bataljunu, 550 u 2. bataljunu i 527 u 3. bataljunu. Stigla je bez minobacačke bitnice, protuoklopnog voda i voda protuzračne obrane; njezina vatrena moć iznosila je oko 40 posto u odnosu na formaciju.

Dnevne aktivnosti 102. brigade tih dana vidljive su iz dnevnog izvješća: uređenje objekata za smještaj, kompletiranje opreme i sredstava, nastava gađanja, taktička obuka – forsiranje rijeke Odre, provjera ispravnosti oružja, izviđanje terena, sanitetski nadzor, obuka zapovjednika četa i njihovih zamjenika u 3. bataljunu za rad sa sredstvima veze te kondicioni trening vojnika 3. bataljuna. Tijekom dana 2. bataljun su posjetili fotoreporter europskih novinskih agencija i snimili dnevni rad postrojbe. Svakako da je temeljna aktivnost Brigade bila vezana za njezinu prvenstvenu zadaću - nasilni prijelaz rijeke. Uvježbavanje nasilnog prijelaza rijeke Kupe počelo je po nalogu Zapovjedništva Operativne grupe za Sisak i Baniju od 6. prosinca.

Naredbu su dobile 100., 144. i 145. brigada HV-a, Petrinjski bataljun i Glinska četa. Vrijeme provedbe: od 7. do 9. prosinca u selima Nebojan i Letovanić. Izvođač izobrazbe bio je zapovjednik 36. inženjerijsko - pontonjerskog bataljuna s pomoćnicima. U dnevnom izvješću OG za Sisak i Baniju od 9. prosinca navodi se da se tri dana intenzivno provodi izobrazba na temu "Nasilni prelazak preko rijeke".

Vježbu forsiranja Odre 8. prosinca počela je i 102. brigada. Vježba je završena 10. prosinca i o tome je u dnevnom izvješću zapovjednika Brigade zapisano: "Nastavljena je obuka iz prethodnog dana, forsiranje rijeke, (nizvodno od mosta na rijeci Odri), čime je obuka brigade na ovu temu završena". To znači da je Brigada tri dana izvodila vježbu nasilnog prijelaza rijeke. Osim toga, dijelovi Brigade su obučavani i za druge vrste bojnog djelovanja, a 3. bataljun je

istog dana završio obuku zapovjednika četa, vodova i desetina na temu "Desetina, vod i četa u napadu na posade čvrstih objekata", u čemu im je pružena pomoć Posavskog bataljuna HV-a. U 1. i 3. bataljunu realizirana je obuka u pružanju prve pomoći, a zapovjednici četa 1. bataljuna su razmatrali nekoliko tema djelovanja u obrani i napadu. U 2. bataljunu je izvedeno pokazno gađanje ručnim bacačima Osa i Zolja s instruktorima iz djelatnih postrojbi, vjerojatno 2. A brigade ZNG-a. Sva četiri inženjerijska voda prošla su obuku o minskoeksplozivnim sredstvima u organizaciji zamjenika načelnika inženjerije Operativne grupe.

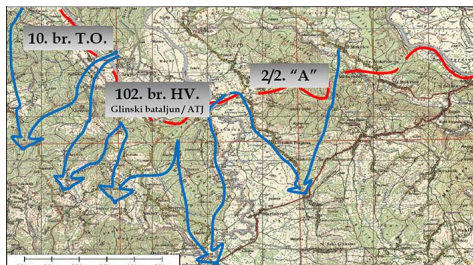

Dok se Brigada pripremala za zadaću, u Zapovjedništvu OG za Sisak i Baniju 9. prosinca je napisana Zapovijed za provedbu operacije s odlukom da se na dijelu sisačko-banijskog bojišta krene u: "...Odlučna napadna b/d (borbena djelovanja, o. a. D. M.) na širem području Gline i Petrinje s ciljem: snažnim i neočekivanim udarima IDG, ubačenim borbenim grupama i snažnom vatrenom pripremom nanijeti neprijatelju što veće gubitke na izabranim pravcima, a zatim izvršiti brzi prozor glavnim snagama (oklopno-mehaniziranim jedinicama) na pravcima: s. Stankovac – s. Viduševac i s. Mokrice – Pribilović Brdo – s. Gora – s. Sibić, a pomoćnim snagama na pravcima: s. Pokupsko – s. G. Bučica – s. G. Taborište, Gajdekovo – s. Slatina, s. Gračanica – Pokole-s. G. G. Taborište, Stankovačko brdo – s. M. Solna – s. Dvorište, ušće r. Glina – Glina – s. G. Jame – s. Hađer i s. Slana – s. Glinska Poljana – s. Graberje, razbiti snage neprijatelja i stvoriti uvjete za uvođenje svježih snaga i produženje napada".

Za zadaću su, što za napad što za obranu, angažirane snage: 10. brigade TO-a, 102. brigade, Glinskog bataljuna, 2. A brigade ZNG-a, 100. brigade, 144. brigade, 145. brigade, Petrinjskog bataljuna, 120. brigade, 57. samostalnog bataljuna, 36. inženjerijsko-pontonjerskog bataljuna, Riječne ratne flotile i snage obrane Sunje.

Zadaća 102. brigade HV-a s Glinskim bataljunom bila je prijelaz Kupe u području Šišinac i Stankovačko polje te napad na glavnom pravcu Stankovac – Viduševac i pomoćnom pravcu ušće rijeke Gline – Gornje Jame – Hađer. Nakon što je ona krenula u napad, slijedio je i napad 2. brigade ZNG-a s 2. bataljunom 144. brigade HV-a na pravcu Slana – Glinska Poljana – Graberje. Desni susjed - 10. brigada TO-a (kasnija preimenovana u 153. brigadu HV-a) - imala je zadaću prijelaza Kupe u području sela Pokupsko i Gajdekovo i napad glavnim snagama na pravcu Gračanica – Pokole – Gornje Taborište, a pomoćnim snagama na pravcu Pokupsko – Gornja Bučica – Gornje Taborište. Napad na glavnom pravcu Međurače – Pribilović brdo – Gora i pomoćnom Mokrice – Župić brdo bila je zadaća 145. brigade HV-a s vodom 2. čete 1. bataljuna 2. brigade ZNG-a i 1. bataljunom 100. brigade HV-a. Ostale snage na banijskom

bojištu imale su zadaću držanja svojih položaja, a 144. brigada je bila u stanju spremnosti za provedbu zadaća borbe protiv zrakoplovnih i helikopterskih desanata i drugih zadaća "ovisno o razvoju situacije". U pričuvi je bio vod 3. bataljuna 2. brigade ZNG-a, 3. bataljun 120. brigade HV-a, 1. i 3. bataljun 144. brigade HV-a i bitnica 55. lakog topničkog divizionara PZO-a.

Od Zapovjedništva Operativne zone Zagreb traženo je 11. prosinca da izda zapovijed Operativnoj grupi Zagreb za sukladno djelovanje 5. i 10. brigade TO-a, a traženo je i ojačanje višecijevnim lanserom raketa kao i to da bude spremno za ojačanje još jednom brigadom u slučaju da se stvore uvjeti za oslobađanje Gline. Na temelju ovog zahtjeva Zapovjedništvo OZ Zagreb je 11. prosinca OG predpočinilo 10. brigadu TO, a 148. brigada je dobila zadatak da "suučestvuje" u napadu.

Iako je zapovijed za napad napisana 9. prosinca, zbog iznimnih mjera tajnosti zapovjednik 102. brigade dobio ju je na uvid navečer 11. prosinca oko 22 sata, što je utvrdila i inspekcija Glavne inspekcije obrane MORH-a. U zapovjedništvu brigade je držano da vrijeme koje imaju na raspolaganju nije dovoljno za izradu brigadne zapovijedi, pa su zapovjednici bataljuna dobili usmenu zapovijed.

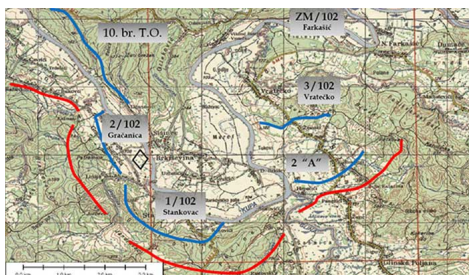
Početak napada zakazan je za 5 sati 12. prosinca, što je 102. brigadi ostavljao svega nekoliko sati da se pripremi i krene u provedbu zadaće. U spomenutom izvješću Glavne inspekcije obrane Ministarstva obrane je zabilježeno mišljenje zapovjednika 102. brigade "da je premalo 4 sata vremena za prebacivanje iz rajona razmještaja u polazni rajon za nasilni prijelaz preko r. Kupe".

Dovođenje brigade do Kupe obilježilo je niz problema, iako se posebnom zapovijedi za pokret nastojalo sve detaljno isplanirati. Zamisao je bila da se brigada dovede do 3 sati iza ponoći 11./12. prosinca kako bi u 5 sati mogla krenuti u napad. Međutim, zbog prevelike udaljenosti -

do 60 kilometara za neke dijelove brigade - i nedostatka motornih vozila, to se pokazalo neizvedivim. Drugi bataljun, se npr. prebacio na odredište u tri etape. Krenuli su u 11.30, a završili u 20.30, te su razmješteni na područje sela Orleković, Šišinec i Brkiševina.

Dok se 102. brigada svojim skromnim voznim parkom prebacivala u područje za napad, operacija Vihor je već bila počela u noći 11./12. prosinca prebacivanjem preko Kupe izvidničko-diverzantske skupine Glinskog bataljuna HV i Postrojbe za posebne namjene Policijske uprave Sisak. Te snage su iznenadile i razbile pobunjene Srbe iz 1. brigade TO u selu Stankovac i napale ih u selima Mala Solna i dijelu Gračanice. U osvojenom Stankovcu skupina je čekala 102. brigadu. U međuvremenu je 36. inženjerijsko-pontonjerski bataljun u selu Šišinec i u području Gajdekovo pripremio sredstva za prijelaz Kupe.

102. brigada počela je forsiranje Kupe u 5 sati 12. prosinca na širem području sela Šišinec. Oko 8 sati pobunjeni Srbi su otvorili minobacačku vatru po mjestu prijelaza, no nisu bitnije utjecali na prijelaz 1. bataljuna preko Kupe, koji je oko 9 sati počeo ulaziti u Stankovac. Od 10 do 13 sati Kupu je prešla oklopno-mehanizirana skupina OZ Zagreb s osam tenkova i dva oklopna transportera. Tenkovi i dio pješništva krenuli su prema Maloj Solni, no kada su u zaseoku Babići naišli na srpski otpor, vratili su se u selo Stankovac.

Drugi je bataljun prevezen u tri skupine. Prva je stigla bez zapovjednog kadra bez kojeg nije željela prijeći Kupu. Prijelaz Kupe je počeo i kod sela Šišinec. Prva četa i prateći vod prešli su rijeku oko podne. U borbama kod Šišinečke Gračanice 1. četa je zarobila pet srpskih pobunjenika. Druga četa je Kupu prešla oko 11 sati i u selo Stankovac stigla oko 14 sati. Treća četa s desetinom 2. čete prešla je Kupu između 15.30 i 17.30 sati i oko 19 sati stigla u Stankovac.

Dijelovi bataljuna prije prelaska Kupe u blizini sela Orlekovići tučeni su vatrom, pri čemu je

ranjeno 12 vojnika i oštećeno šest motornih vozila.

Treći bataljun je preko pontonskog mosta na Kupi kod Letovanića uveden na područje Vratečko – Slana, gdje je stao jer nije bio zauzet most na Glini kod ušća u rijeku Kupu.

Za razliku od 102. brigade njezini susjedi nisu krenuli u napad, kako je to zapisano u izvješću Operativne grupe za Sisak i Baniju, "zbog nedovoljne obučenosti, spremnosti i opremljenosti za izvođenje akcija ovakvog karaktera". Nakon te obavijesti Zapovjedništvo je ipak krenulo u napad s određenim korekcijama. "Napad s forsiranjem r. Kupa počeo je u 05,00 sati. Jedinice su pod vatrom izvršile uspješno forsiranje rijeke i pristupile stvaranju mostobrana. Borbena djelovanja su u toku i postoje svi uvjeti da se mostobran proširi sve do r. Gline. [...] Ofenzivna borbena djelovanja u rejonu s. Glinske Poljane, s. N. Selište su se također planski odvijale. Do sada su realizirani svi borbeni zadaci, na ovom pravcu su djelovanja u toku".

Zbog nedolaska ostalih snaga zapovjednik Operativne grupe za Sisak i Baniju je - prema izvješću Glavne inspekcije obrane - osobno došao u Stankovac i promijenio zadaću 102. brigadi. Zapovjedio je da 2. bataljun zauzme Gračanicu i zaštiti desni bok brigade, a da 1. i 3. bataljun nastave napad na glavnom pravcu napada. Tijekom večeri dio specijalne policije napustio je Stankovac.

U vrlo hladnoj noći 12./13. prosinca ljudstvo 1. bataljuna i oklopno-mehanizirane skupine je u Stankovcu dočekalo jutro. Prva četa 2. bataljuna povukla se iz Gračanice u Šišinec, kamo se povukao i dio ljudstva 36. inženjersko-pontonjerskog bataljuna sa sredstvima, a na mjestu prijelaza ostalo je pet-šest desantnih čamaca s izvanbrodskim motorima. Noćno zatišje Srbi su iskoristili za prestrojavanje snaga i ujutro 13. prosinca krenuli u protunapad.

Zbog stradanja posade jednog tenka u Gračanici proširila se panika i počelo neorganizirano povlačenje 1. bataljuna i oklopništva OZ Zagreb prema prelazu u Šišinec. Nekoliko preostalih čamaca 36. inženjersko-pontonjerskog bataljuna bilo je premalo da prihvati sve ljudstvo koje se guralo da prijeđe. Paniku je povećavala i vatra srpskog topništva po mjestu prijelaza, pa se dio ljudstva odlučio na plivanje preko Kupe. Oko 80 ljudi je preplivalo Kupu na temperaturi od 15 stupnjeva ispod nule.

Autor Siniša Mihović

Utorak, 24. veljača 2009 11:01

